

Warszawa, 22-12-2025 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur

KMPT.570.42.2025.KB

**Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur
z wizytacji Policyjnej Izby Dziecka w Lublinie**

I. Mandat Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur

1. Zgromadzenie Ogólne ONZ 18 grudnia 2002 r. przyjęło Protokół fakultatywny do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (dalej: OPCAT)¹.

2. OPCAT ustanowił system regularnych wizyt prewencyjnych w miejscach pozbawienia wolności. Wizyty te są przeprowadzane przez niezależne organy: Podkomitet ONZ ds. Prewencji Tortur (SPT)² i krajowe mechanizmy prewencji. W Polsce funkcję krajowego mechanizmu prewencji wykonuje Rzecznik Praw Obywatelskich za pomocą funkcjonującego w Biurze RPO Zespołu – Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur (dalej: KMPT, Krajowy Mechanizm)³.

3. KMPT ma dostęp do wszystkich „miejsc zatrzymań” w rozumieniu OPCAT. Są to wszystkie miejsca pozostające pod jurysdykcją i kontrolą państwa-strony, gdzie przebywają lub mogą przebywać osoby pozbawione wolności na podstawie polecenia organu władzy publicznej bądź za jego namową, zgodą lub przyzwoleniem⁴. Z kolei

---

¹ Zob. Protokół fakultatywny do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192). Nazwa w języku angielskim: Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (OPCAT).

² Subcommittee on Prevention of Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (SPT), zob. <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/spt>.

³ Zob. art. 1 ust. 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264), dalej jako: ustawa o Rzeczniku Praw Obywatelskich.

⁴ Zob. art. 4 ust. 1 OPCAT.

przez „pozbawienie wolności” OPCAT rozumie „jakąkolwiek formę zatrzymania lub uwięzienia bądź umieszczenia osoby w publicznym lub prywatnym miejscu odosobnienia, którego osobie tej nie wolno z własnej woli opuszczać, na mocy polecenia jakiejkolwiek władzy sądowej, administracyjnej lub innej”⁵.

4. Wizytacje KMPT są niezapowiedziane. W czasie wizytacji członkowie KMPT mają dostęp do wszystkich pomieszczeń, instalacji i urządzeń, mogą odbyć poufną rozmowę z wybraną przez siebie osobą (zarówno osobą pozbawioną wolności, jak i członkiem personelu lub inną osobą), mają dostęp do dokumentacji i nagrań z monitoringu wizyjnego⁶. Mają też prawo rejestrowania dźwięku lub obrazu w miejscach, w których przebywają osoby pozbawione wolności, za zgodą osób, które będą rejestrowane⁷. Spostrzeżenia KMPT opierają się więc na różnych źródłach, m.in. własnych obserwacjach, przeprowadzonych rozmowach, analizie dokumentacji i zapisów monitoringu⁸.

5. Wizytacja KMPT w miejscu pozbawienia wolności ma charakter zapobiegawczy i stanowi uzupełnienie prac SPT. Krajowy Mechanizm nie jest organem śledczym. Nie rozpatruje też skarg⁹. Celem wizytacji KMPT jest identyfikowanie czynników zwiększających ryzyko wystąpienia tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania albo karania osób pozbawionych wolności oraz przedstawienie zaleceń mających na celu ich wyeliminowanie.

6. Formułując swoje wnioski i zalecenia, KMPT bierze pod uwagę międzynarodowe standardy praw człowieka, w szczególności standardy ONZ¹⁰.

7. Podstawą systemu zapobiegawczego stworzonego przez OPCAT jest dialog między KMPT i odpowiednimi władzami, zmierzający do poprawy sytuacji¹¹.

8. Osoby i organizacje, które zdecydowały się na przekazanie Krajowemu Mechanizmowi informacji, nie mogą ponieść z tego tytułu jakiejkolwiek sankcji lub uszczerbku, niezależnie od tego, czy udzieliły KMPT informacji prawdziwej lub fałszywej (zakaz represji)¹².

---

⁵ Zob. art. 4 ust. 2 OPCAT.

⁶ Zob. art. 20 OPCAT.

⁷ Zob. art. 13 ust. 1a ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich.

⁸ Szczegółowy opis metod pracy KMPT można znaleźć w raportach rocznych RPO z działalności KMPT. Zob. np. Raport RPO z działalności w Polsce KMPT w 2023 r., Część II – Metodologia i zakres prac KMPT.

⁹ Zob. Dziewiąte Sprawozdanie Roczne SPT z 22 marca 2016 r., CAT/OP/C/57/4, Aneks do sprawozdania, część II, p. 6. Zob. również publikację Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka pt. „Preventing Torture. The Role of National Preventive Mechanisms. A Practical Guide”, Professional Training Series No. 21, United Nations High Commissioner for Human Rights, Nowy Jork i Genewa 2018, s. 4-6.

¹⁰ Zob. art. 19 pkt b OPCAT.

¹¹ Zob. art. 22 OPCAT.

¹² Zob. art. 21 ust. 1 OPCAT.

II. Wprowadzenie

9. W dniu 15 września 2025 r. przedstawiciele KMPT przeprowadzili wizytację Policyjnej Izby Dziecka w Lublinie (dalej: PID, placówka, Izba).

10. W skład zespołu wizytującego wchodził: Karina Balicka (kryminolog, specjalista ds. bezpieczeństwa wewnętrznego), Klaudia Dębowska (prawnik, politolog), Tomasz Żółtek (psycholog, coach).

11. W czasie wizytacji przedstawiciele KMPT odbyli wstępną rozmowę z Kierownikiem PID Katarzyną Strug, dokonali oglądu pomieszczeń, przeprowadzili poufną rozmowę z nieletnim, zapoznali się z prowadzoną na miejscu dokumentacją i wybranymi nagraniami monitoringu oraz sporządzili dokumentację fotograficzną.

12. Po zakończeniu wizytacji przedstawiciele KMPT dokonali analizy materiału zgromadzonego podczas wizytacji.

13. Niniejszy raport sygnalizuje problemy systemowe, wymagające zmiany obowiązującego prawa (pkt IV), oraz obszary wymagające ulepszeń, istotne z punktu widzenia prewencji tortur i innych form okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania albo karania (pkt V).

III. Charakterystyka placówki

14. Policyjna Izba Dziecka w Lublinie funkcjonuje w ramach Wydziału Konwojowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie.

15. Placówka posiada 14 miejsc (7 sypialni dwuosobowych) oraz izolatkę. W czasie wizytacji w PID przebywał jeden nieletni. W 2024 r. ogółem w PID przebywało 95 nieletnich, a w 2025 r. do dnia wizytacji – 61 osób.

16. W latach 2024–2025 w PID nie odnotowano zdarzeń nadzwyczajnych. W analogicznym okresie nie stosowano także środków przymusu bezpośredniego.

17. Nadzór nad funkcjonowaniem PID w Lublinie sprawuje Sąd Rejonowy Lublin-Zachód, Wydział V Rodzinny i Nieletnich.

IV. Problemy systemowe

18. **Brak obligatoryjnych badań lekarskich.** Nieletni są poddawani badaniom lekarskim w sytuacjach, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję¹³. Mimo że krajowe przepisy nie określają takiego

---

¹³ Zob. § 1 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję (Dz. U. z 2024 r. poz. 516).

obowiązku, w opinii KMPT badaniu lekarskiemu powinien być poddany każdy nowo przyjęty zatrzymany. Zapewnienie profilaktycznych badań medycznych osób zatrzymanych przez Policję rekomendują Europejski Komitet ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu i Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT)¹⁴ i SPT¹⁵. Jednocześnie KMPT pozytywnie ocenia fakt, że przebywający w wizytowanym PID nieletni są poddawani badaniom psychiatrycznym, jeśli zachowanie nieletniego wzbudzi niepokój funkcjonariuszy lub stwierdza się u niego obrażenia mogące wskazywać na wcześniejsze zachowania autoagresywne.

19. **Dokumentowanie obrażeń.** KMPT wciąż dostrzega w wizytowanych placówkach brak odpowiedniego dokumentowania obrażeń ciała oraz niestosowanie standardów Protokołu stambulskiego¹⁶, w szczególności map ciała i dokumentowania fotograficznego urazów. W wizytowanej izbie pozytywnie oceniono fakt prowadzenia w niej rejestru obrażeń oraz stosowania map ciała. Obrażenia nieletnich nie były jednak dokumentowane fotograficznie, a funkcjonariuszom nieznane były standardy Protokołu stambulskiego w tym zakresie. KMPT podkreśla, że odpowiednie dokumentowanie urazów uważane jest za podstawową i minimalną gwarancję antytorturową. Właściwa praktyka w tym zakresie chroni również personel przed fałszywymi zarzutami, że obrażenia ciała powstały w czasie pobytu w placówce.

20. **Dostęp do obrońcy od początku zatrzymania.** Z art. 37 ust. 7 ustawy z 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich¹⁷ wynika, że w celu umożliwienia nieletniemu korzystania z pomocy obrońcy w przypadkach, gdy zachodzi konieczność natychmiastowego podjęcia obrony, w tym w szczególności w przypadku zatrzymania nieletniego, w przypadku przesłuchania przez Policję oraz zastosowania wobec zatrzymanego nieletniego środka tymczasowego, przepis art. 517j § 1 ustawy z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (dalej: k.p.k.)¹⁸ oraz przepisy wydane na podstawie art. 517j § 2 tego kodeksu stosuje się odpowiednio. Wskazane przepisy odnoszą się do adwokatów i radców prawnych pełniących dyżury w postępowaniu przyspieszonym oraz zawierają delegację ustawową do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 23 czerwca 2015 r. w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu

---

¹⁴ Zob. Pozbawienie wolności nieletnich, Wyciąg z Dziesiątego Sprawozdania Ogólnego CPT, opublikowany w 1999 r., dostępny na stronie: <https://rm.coe.int/16806ee54f>.

¹⁵ Zob. Raport SPT z wizyty w Polsce w 2018 r. [CAT/OP/POL/ROSP/1, par. 53 i 55].

¹⁶ Zob. Protokół stambulski. Podręcznik skutecznego badania i dokumentowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania. Dostępny na stronie: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-protokol-stambulski-nowa-wersja-tlumaczenie-ms-odpowiedzkolejna>.

¹⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 978 (dalej jako: u.w.r.n.).

¹⁸ Dz. U. z 2025 r. poz. 46.

przyspieszonym¹⁹. Rozporządzenie to przewiduje w § 9 możliwość ubiegania się o wyznaczenie obrońcy z urzędu. Przepisy ww. rozporządzenia są jednak nieprecyzyjne, zawierają liczne wątpliwości interpretacyjne, nie gwarantując tym samym nieletniemu efektywnego dostępu do pomocy prawnej. O utrudnieniach związanych z realizacją prawa do obrony w postępowaniu przyspieszonym pisał również RPO w swoim wystąpieniu z 25 sierpnia 2021 r.²⁰ W konsekwencji prawo osób nieletnich do bezpłatnego korzystania z pomocy obrońcy na etapie zatrzymania nie jest w praktyce realizowane. Tym samym nie są również spełnione wszystkie wymogi dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym²¹ oraz standardy CPT²².

21. Umundurowanie funkcjonariuszy pełniących służbę w Izbie.

Funkcjonariusze w wizytowanej placówce pełnili służbę w mundurze. KMPT postuluje odstąpienie od noszenia munduru zwłaszcza przez funkcjonariuszy pełniących rolę wychowawców w policyjnych izbach dziecka²³. Akceptacja tego postulatu mogłaby, w ocenie KMPT, sprzyjać realizacji szeregu funkcji pełnionych przez policyjne izby dziecka, m.in. funkcji opiekuńczo-wychowawczej i profilaktycznej. Ubiór cywilny, redukujący skojarzenia z placówką detencyjną, może pomóc w kształtowaniu korzystnej atmosfery, ułatwiającej nieletnim nawiązanie kontaktu z funkcjonariuszami.

22. Wytyczne postępowania z nieletnimi transpłciowymi. Policjanci w wizytowanej Izbie nie byli wyposażeni w wytyczne postępowania z zatrzymanymi transpłciowymi. Na poziomie centralnym (Komenda Główna Policji) nie opracowano procedur w tym zakresie. CPT podkreśla, że osoby transpłciowe, a także wszelkie osoby LGBT+ w detencji, mogą znajdować się w sytuacji bezbronności, o podwyższonym ryzyku zastraszenia i wykorzystywania²⁴. SPT wskazuje ponadto, że przedstawiciele tej społeczności powinni być włączeni w proces projektowania,

---

¹⁹ Dz. U. poz. 920.

²⁰ Zob. wystąpienie generalne RPO do Ministra Sprawiedliwości z 25 sierpnia 2021 r., II.5150.1.2021, dostępne na stronie: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/przepisy-ograniczaja-prawo-do-wyboru-obroncy-w-postepowaniu-przyspieszonym-wystapienie>.

²¹ Dz. U. UE. L. 2016.132.1.

²² Zob. Nieletni pozbawieni wolności na podstawie prawa karnego, Wyciąg z Dwudziestego Czwartego Raportu Ogólnego, opublikowany w 2015 r., par. 98, gdzie wskazano, że „zatrzymany nieletni nigdy nie powinien zostać poddany przesłuchaniu, czy też nie powinno się żądać od niego żadnych oświadczeń, czy też podpisywania jakiegokolwiek dokumentu dotyczącego czynu, o popełnienie którego jest podejrzan(a) bez obecności adwokata i zasadniczo zaufanej osoby dorosłej (opcja «nie chce skorzystać z adwokata» nie powinna być stosowana wobec nieletnich)”; publikacja dostępna pod adresem: <https://rm.coe.int/1680953498>.

²³ Szczegółowa argumentacja została przedstawiona w wystąpieniu generalnym RPO do Komendanta Głównego Policji z dnia 28 listopada 2023 r., KMP.573.19.2023.

²⁴ Zob. Wyciąg z 33 Raportu Generalnego CPT pt. Transgender persons in prison, prison standard, CPT/Inf (2024)16 – part, dostępny na stronie: <https://rm.coe.int/1680af7216>.

wdrażania i oceny środków przyjętych w celu zapobiegania torturom i złemu traktowaniu. SPT rekomenduje również zapewnienie szkoleń i podnoszenie świadomości w zakresie międzynarodowych standardów praw człowieka oraz niedyskryminacji, w tym w odniesieniu do orientacji seksualnej i tożsamości płciowej. Powinny one obejmować skuteczne i profesjonalne komunikowanie się z osobami LGBT+ oraz identyfikowanie i reagowanie na ich uzasadnione potrzeby²⁵. W ocenie KMPT, Komendant Główny Policji powinien opracować wytyczne w omawianym zakresie oraz zapewnić funkcjonariuszom odpowiednie szkolenia.

V. Obszary wymagające poprawy

A. Warunki bytowe

23. Generalnie warunki bytowe zostały przez wizytujących ocenione jako bardzo dobre. Pomieszczenia PID w Lublinie były przestronne, czyste i zadbane, wyposażone zgodnie z przepisami w tym zakresie.

24. PID posiada miejsce do rekreacji na świeżym powietrzu z zamontowanym koszem do gry w koszykówkę, od góry zabezpieczone metalową kratą. Nie zostało ono wyposażone w częściowe zadaszenie. KMPT stoi na stanowisku, że każda osoba przebywająca w detencji powinna mieć zapewnioną możliwość do przebywania na świeżym powietrzu. Brak zadaszenia placu powoduje, że w przypadku niekorzystnych warunków pogodowych (np. intensywnego nasłonecznienia, opadów deszczu lub śniegu) pobyt na zewnątrz staje się utrudniony.

25. KMPT rekomenduje częściowe zadaszenie placu.

26. Podczas oglądu Izby objaśniono przedstawicielom KMPT, że ewentualne spotkanie nieletniego z adwokatem odbywałoby się w pokoju odwiedzin, gdzie zamontowana jest kamera.

27. W ocenie KMPT obecność kamery w pomieszczeniu wykorzystywanym do rozmów z prawnikiem nie gwarantuje pełnej poufności kontaktu (osłabiając tym samym działanie minimalnej gwarancji prewencji tortur), narusza tajemnicę obrończą i prawo do obrony²⁶. Taka ingerencja stwarza również ryzyko, że osoba pozostająca w dyspozycji Policji, mając poczucie obserwacji i w obawie o możliwość odwetu za przekazane informacje, nie poinformuje prawnika o faktycznym sposobie jej traktowania.

---

²⁵ Zob. Dziewiąty Raport Roczny SPT z 2016 r., [CAT/C/57/4, par. 71], dostępny na stronie: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g16/059/73/pdf/g1605973.pdf>.

²⁶ Zob. Raport roczny KMPT z 2022 r., s. 70-71 oraz z 2023 r., s. 57-59. Raporty dostępne na stronie: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/kategoria-prawna-i-organizacyjna/krajowy-mechanizm-prewencji-raporty-rpo>.

28. **KMPT zaleca zasłanianie oka kamery na czas spotkania nieletniego z obrońcą.**

29. Wizytowana placówka była wyposażona w podpaski dla nieletnich. Nie były one jednak łatwo dla nich dostępne, np. wyłożone w toaletach. Znajdowały się w magazynie. Zdaniem KMPT zatrzymane nieletnie powinny mieć możliwość skorzystania ze środków menstruacyjnych bez konieczności proszenia o to funkcjonariuszy. Byłoby to bardziej komfortowe, mając na uwadze fakt, że w PID służbę pełnią w większości mężczyźni.

30. **KMPT zaleca udostępnianie nieletnim środków menstruacyjnych w toaletach na czas ich pobytu w Izbie.**

B. Odbieranie okularów i sprzętu ortopedycznego

31. KMPT spotyka się z praktyką odbierania okularów i sprzętu ortopedycznego w placówkach, co uzasadniane jest względami bezpieczeństwa, przedmioty te są bowiem uznawane za potencjalnie niebezpieczne. Z uzyskanych informacji wynika, że taka praktyka ma również miejsce w wizytowanym PID.

32. Należy jednak zauważyć, że dla osób korzystających z okularów czy sprzętu ortopedycznego (np. kul ortopedycznych) stanowią one lub mogą stanowić podstawę codziennego funkcjonowania. Ich pozbawienie może prowadzić do poczucia bezradności i zagubienia, które potęgowane będą przez sam fakt pozbawienia wolności. To z kolei stwarza obszar ryzyka w zakresie poniżającego traktowania²⁷. Odebranie okularów może też utrudnić bądź uniemożliwić zapoznanie się z treścią Regulaminu wywieszonego w sypialniach nieletnich. Przekazanie go przy zatrzymaniu spełnia co do zasady wymóg formalny, jednak w tym czasie nieletni może doświadczać silnych emocji, które utrudnią mu właściwe zrozumienie ich treści. Dlatego tak istotna jest możliwość uzyskania informacji także w trakcie pobytu w Izbie.

33. **KMPT zaleca odstąpienie od praktyki odbierania okularów i sprzętu ortopedycznego obligatoryjnie wszystkim nieletnim doprowadzanym do PID i stosowanie w tym zakresie zasady indywidualizacji.**

C. Dokumentacja medyczna

34. Przedstawiciele KMPT z niepokojem dostrzegli, że dokumentacja medyczna (Karta pobytu nieletniego na Izbie przyjęć szpitala psychiatrycznego) znajdowała się razem z dokumentacją dotyczącą przyjęcia nieletniego do Izby.

---

²⁷ Zob. wyrok ETPC z 20 kwietnia 2010 r. w sprawie Slyusarev przeciwko Rosji, skarga nr 60333/00.

35. Krajowy Mechanizm zdaje sobie sprawę z obowiązującego w tym zakresie zarządzenia KPG²⁸, które daje możliwość gromadzenia w PID dokumentacji medycznej w teczkach nieletnich. KMPT podkreśla jednak, że zakres gromadzonych danych ma kluczowe znaczenie, ponieważ dane o stanie zdrowia stanowią dane wrażliwe, podlegające kwalifikowanej ochronie prawnej²⁹. Zgodnie z art. 51 ust. 2 Konstytucji władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym. Informacjami niezbędnymi są te, których posiadanie przez organ warunkuje możliwość realizacji przyznanych mu kompetencji. Niezbędność informacji należy zatem ocenić przez pryzmat jej przydatności, konieczności oraz proporcjonalności w ścisłym tego słowa znaczeniu. Nie mogą to być informacje zbierane „na wszelki wypadek”³⁰.

36. W ocenie KMPT lekarze i inni pracownicy medyczni powinni udostępniać Policji wyłącznie zalecenia niezbędne do sprawowania właściwej opieki nad osobą zatrzymaną w trakcie jej pobytu w Izbie. Nie ma uzasadnienia i potrzeby, by Policja dysponowała informacjami zawartymi np. w karcie informacyjnej leczenia szpitalnego, m.in. treścią wywiadu z pacjentem i wnioskami pracownika wykonującego zawód medyczny. Policja nie powinna też kopiować takiego dokumentu.

37. **KMPT zaleca zapewnienie, by dokumentacja medyczna nieletnich nie była dostępna dla funkcjonariuszy Policji, poza zaleceniami niezbędnymi do sprawowania nad nimi właściwej opieki w PID.**

D. Poufność badań medycznych

38. W trakcie wizytacji KMPT uzyskał informację, że wychowawcy są obecni przy badaniach lekarskich nieletnich wykonywanych w PID.

39. Należy zauważyć, że przepisy rozporządzenia w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez funkcjonariuszy przewidują, iż decyzję o obecności policjanta w trakcie badania lekarskiego osoby zatrzymanej podejmuje lekarz wykonujący to badanie³¹. KMPT od lat przypomina jednak, że obecność osób trzecich w czasie czynności wymagających intymności, do których bez wątpienia zaliczyć należy badanie lekarskie, nie powinna być zasadą, lecz wyjątkiem, dopuszczalnym jedynie w przypadku, gdy dokonujący badania lekarz o to poprosi³².

---

²⁸ Zob. § 6 ust. 10 Zarządzenia Nr 134 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 października 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka (Dz. Urz. KGP z 2019 r. poz. 24 ze zm.) dalej jako: zarządzenie w sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka.

²⁹ Zob. M. Florczak-Wątor, Komentarz do art. 51, [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, red. P. Tuleja, LEX/el. 2023.

³⁰ Zob. tamże.

³¹ Zob. § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję.

³² Zob. Raport RPO z działalności w Polsce KMPT w 2023 r., s. 59.

40. Brak poufności badań medycznych może rzutować na skuteczność podstawowej gwarancji zapobiegawczej, bowiem w obecności funkcjonariusza nieletni może nie czuć się na tyle swobodnie, by opowiedzieć lekarzowi o sposobie, w jaki był traktowany, oraz udzielić pełnych informacji dotyczących swojego stanu zdrowia. Taka praktyka rodzi też ryzyko naruszenia prywatności zatrzymanego, poszanowania jego godności i tajemnicy lekarskiej.

41. Na kwestię tę zwracały uwagę CAT³³, SPT³⁴ i CPT³⁵, które zalecały Polsce zapewnienie poufności w czasie badań medycznych osób zatrzymanych.

42. **KMPT rekomenduje odstąpienie od rutynowej praktyki obecności funkcjonariusza podczas badania lekarskiego i uzależnienie jej od życzenia wyrażonego przez lekarza wykonującego badanie.**

E. Kontakt z rodziną

43. Odwiedziny nieletnich odbywają się zawsze w obecności wychowawcy.

44. Jak wskazano, zasada ta jest zgodna z Zarządzeniem § 9 ust. 1 pkt 1 zarządzenia KGP w sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka. W zarządzeniu tym zabrania się policjantom pełniącym służbę w izbie pozostawiania nieletnich bez nadzoru. Przepis ten nie precyzuje jednak, że nadzór musi być wykonywany wyłącznie przez fizyczną obecność funkcjonariusza przy nieletnim. W pokoju odwiedzin znajduje się kamera, dzięki czemu nadzór może być realizowany również przez bieżącą obserwację z monitoringu, co spełnia wymóg niepozostawiania nieletniego bez nadzoru, a jednocześnie zapewnia mu możliwość spotkania z bliską osobą w bardziej swobodnych warunkach.

45. W ocenie KMPT brak możliwości nawiązania kontaktu w warunkach gwarantujących poufność rozmowy stwarza ryzyko, że osoba, która chciałaby przekazać informacje, w tym np. na temat doświadczonej przemocy lub wstydliwych dolegliwości, w obawie przed funkcjonariuszami – szczególnie przy ich bezpośredniej obecności w pokoju odwiedzin – nie zdecyduje się poinformować o problemach.

46. **KMPT rekomenduje umożliwienie nieletnim spotkania z rodzicami/opiekunami w warunkach nadzoru, jednak bez obecności funkcjonariusza w pokoju odwiedzin.**

---

³³ Zob. Uwagi końcowe Komitetu Przeciwko Torturom dotyczące siódmego raportu okresowego Polski, [CAT/C/POL/ CO/7, par. 16 pkt e].

³⁴ Zob. Raport SPT z wizyty w Polsce w 2018 r., [CAT/OP/POL/ROSP/1, par. 53 i 55].

³⁵ Zob. Raporty CPT z wizyty w Polsce w 2019 r., CPT/Inf (2020) 31, par. 24 oraz w 2017 r., CPT/Inf (2018) 39, par. 27.

F. Prawo do informacji

47. KMPT każdorazowo zwraca uwagę, czy placówka zamieszcza informacje o instytucjach stojących na straży praw człowieka, do których mogą zwrócić się nieletni, jeżeli uznają, że ich prawa zostały naruszone.

48. Delegacja KMPT zauważyła, że dane teleadresowe takich instytucji były udostępnione na drzwiach sypialni, w świetlicy – jednak na niektórych znajdowały się nieaktualne informacje, np. dane o telefonie RPD, który działa całodobowo, nieużywany już przez BRPO adres (biurorzecznika@brpo.gov.pl) czy błędną nazwę fundacji „Dzieci Niczyje”, która od 2016 r. działa pod nazwą „Dajemy Dzieciom Siłę”.

49. **Krajowy Mechanizm zaleca zaktualizowanie danych teleadresowych oraz informacji na temat urzędów i instytucji, do których mogą zwrócić się nieletni w przypadku naruszenia ich praw.**

G. Personel

50. Łącznie w PID pełni służbę 11 funkcjonariuszy, w tym 3 kobiety. Służbę każdorazowo pełni dwóch funkcjonariuszy (wychowawca i dyżurny).

51. Czterech funkcjonariuszy posiada wykształcenie wyższe pedagogiczne.

52. Funkcjonariusze przechodzili szkolenia z zakresu: pełnienia służby w PID, doskonalenia zawodowego dla Policyjnych Izb Dziecka, kursów specjalistycznych ds. nieletnich, pierwszej pomocy, szkolenia z problematyki krzywdzenia dzieci czy przeciwdziałania agresji u dzieci i młodzieży.

53. **KMPT zaleca przeszkolenie funkcjonariuszy w zakresie: Protokołu stambulskiego, międzynarodowych standardów ochrony praw człowieka i prewencji tortur, w tym odnoszących się do praw nieletnich (w szczególności Reguł z Hawany), przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu, komunikacji interpersonalnej, redukcji stresu, stosowania strategii i technik deeskalacji konfliktu, postępowania z nieletnimi w spektrum autyzmu.**

54. Na kwestie odpowiedniego doboru i kwalifikacji personelu w miejscach detencji zwraca też uwagę CPT³⁶.

VI. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur zaleca:

a) Kierownikowi Policyjnej Izby Dziecka w Lublinie:

1. częściowe zadaszenie miejsca do rekreacji na świeżym powietrzu;
2. zasłanianie oka kamery na czas spotkania nieletniego z obrońcą;

---

³⁶ Zob. Dziewiąty Raport Generalny CPT, CPT/Inf (99) 12, par. 33.

3. odstąpienie od praktyki odbierania okularów i sprzętu ortopedycznego obligatoryjnie wszystkim nieletnim doprowadzanym do PID i stosowanie w tym zakresie zasady indywidualizacji;
4. udostępnianie nieletnim środków menstruacyjnych w toaletach;
5. zapewnienie, by dokumentacja medyczna nieletnich nie była dostępna dla funkcjonariuszy Policji, poza zaleceniami niezbędnymi do sprawowania nad nimi właściwej opieki w PID;
6. odstąpienie od rutynowej praktyki obecności funkcjonariusza podczas badania lekarskiego i uzależnienie jej od życzenia wyrażonego przez lekarza wykonującego badanie;
7. umożliwienie nieletnim spotkania z rodzicami/opiekunami pod nadzorem, lecz bez obecności funkcjonariusza w pokoju odwiedzin;
8. zaktualizowanie danych teleadresowych oraz informacji na temat urzędów i instytucji, do których mogą zwrócić się nieletni w przypadku naruszenia ich praw;
9. przeszkolenie funkcjonariuszy w zakresie: Protokołu stambulskiego, międzynarodowych standardów ochrony praw człowieka i prewencji tortur, w tym odnoszących się do praw nieletnich (w szczególności Reguł z Hawany), przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu, komunikacji interpersonalnej, redukcji stresu, stosowania strategii i technik deeskalacji konfliktu, postępowania z nieletnimi w spektrum autyzmu.

b) Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Lublinie:

zapewnienie Kierownikowi Policyjnej Izby Dziecka w Lublinie środków finansowych na realizację powyższych zaleceń.

Opracowała: Karina Balicka

Za Zespół podpisuje:

Rafał Kulas

Dyrektor Zespołu

/-podpisano elektronicznie/